

OPBOUW

WEEKBLAD TOT OPBOUW VAN HET GEREFORMEERDE LEVEN

uitgave van de gereformeerde persvereniging „opbouw”

Adres redactie: ds H. Amelink, Waal 5, Langerak (Z.-H.)

Administratie: Drukkerij Steenberg, Slotlaan 220, Zeist

de avond

Ps 104 : 23
Mt 20 : 8
Gn 24 : 11

Ri 19 : 9, 16

Lk 24 : 29
Jh 20 : 19

Mt 14 : 15

Mt 26 : 20
Mk 14 : 17

Mk 1 : 32
Mt 8 : 16

Gn 24 : 63

Ez 12 : 4, 7

Ez 33 : 22

Hd 4 : 3

Mk 4 : 35
Mk 6 : 47
Jh 6 : 16

2 Sam 11 : 2

2 Sm 11 : 13

Gn 29 : 23
Est 2 : 14
Ez 24 : 18

Mt 27 : 57
Mk 15 : 42
Ps 90 : 5-6

Ps 65 : 9

Ps 30 : 6
Job 7 : 4
1 Sm 17 : 16
1 Kg 17 : 6
Spr 7 : 9

Na afloop van het werk wil iedereen zo gauw mogelijk naar huis. Met een vol loonzakje en een gevulde benzinetank. En daar is helemaal niets op tegen: als uw deur maar openstaat voor een onverwachte gast. Er zijn mensen geweest die, zonder het te weten, engelen hebben geherbergd. De Engel, de Verlosser zelf!

Thuis gekomen gebruiken wij het avondeten, en dat is nog altijd een groot wonder. We leven immers niet van brood alleen, maar van het Woord dat uit Gods mond komt. En het is goed om eraan te denken, dat wij het avondeten gebruiken tussen het laatste avondmaal en het avondmaal van de bruiloft des Lams in. Dat geeft ons diepe dankbaarheid en veel verwachting!

Het is ook goed om tijdens het avondbezoek onze zieken erop te wijzen: „Hij heeft onze zwakheden op zich genomen en onze ziekten heeft Hij gedragen.” En beter dan de hele avond duf naar de televisie te kijken, is het eens een wandeling te maken en na te denken over het leven en over het koninkrijk Gods.

Maar, je kunt voor dat koninkrijk ook echt een avond op stap moeten! Wij moeten bereid zijn om voor dat koninkrijk te spreken of . . . te zwijgen. En we kunnen terwille van het evangelie zelfs in de gevangenis komen. Met de Here Jezus meevaren betekent niet: altijd een kalme zee. Het betekent wel: wij hebben 's Vaders Zoon aan boord en 't veilig strand voor het oog. Indien iemand achter Christus wil komen, die verloochene zijn vrije avond en neme avondlijks zijn kruis op zich en volge Hem.

Er zijn kinderen van God die dat zeer beslist niet willen. Zij gebruiken de avond voor hun eigen plezier. En er zijn buitenkerkelijken die even beslist dit (over)spel niet willen meespelen. En dan is er nog een derde categorie, die volgt waar God roept. Dan kan je hart breken, maar je mag er geen traan om laten. Als God jouw avond nodig heeft, dan heb je hem maar te geven.

De bloem van Israëls natie, de Here Jezus zelf, heeft dat gedaan. 's Avonds verwelkte die bloem. Maar Calvijn deed de gedurfde uitspraak: door de begrafenis van Jezus is over ons graf de levendmakende reuk van de Geest gekomen. Door Christus' graf wordt het graf van de Christen: de plaats van wachten en verwachting, de tunnel naar het leven! Hij geeft dat de uitgang van de avond juicht en dat men Hem voor al zijn zorgen ootmoedig dank betuigt.

Soms logeert ook bij de gelovigen het verdriet. Juist bij hen. Als ze geruïneerd zijn of doodziek. Als men liegende allerlei kwaad van hen spreekt of als zij buiten alle verbanden worden gezet. En ook, wanneer hun kinderen de straat op gaan: het 'leven' zoeken en de dood vinden. Maar dat andere is er toch ook, dat de kleintjes 's avonds zingen: „Schoon mijn zonden vele zijn, maak om Jezus'

Dt 23 : 11
Lv 11 : 24
Nu 19 : 19

Nu 9 : 15, 21
Ex 16 : 6v
Ex 12 : 6, 18
e.a.p.
Lv 23 : 32

2 Kg 16 : 15
Dn 8 : 13
Ex 29, 30
1 Kr 16
2 Kr 2, 13, 31
Ezr 3

Ps 141 : 2
Dn 9 : 21
Ps 141 : 2
Ezr 9 : 5

Mt 14 : 23
Mk 6 : 47
1 Kr 23 : 30

Ex 27 : 21
Lv 24 : 3

Op 21 : 23

Mk 13 : 35
Dn 8 : 14, 26
Gn 49 : 27
Zf 2 : 7

Zch 14 : 7

Gn 1 : 5

Op 22 : 5

wil mij rein.” Laten hun grote broer en zus dat maar meezingen. Al is je jonge leven nog zo bevlekt, geloof in de Here Jezus en je hoort er weer bij: bij God en bij zijn volk. Je mag weer mee naar de nieuwe aarde, waar niets onreins meer wezen zal!

De Here is er wel. Hij voedt zijn volk. Hij wijst zijn volk de weg, elke avond. Het is zijn lust en zijn leven om ons te sparen, ons voorbij te gaan. Ons Paaslam is geslacht! Want één keer was het Goede Vrijdag, Grote Verzoendag. En daarom is elke avond goed, daarom ben ik ook deze avond niet alleen. Om Jezus' wil.

De vernieuwingstheologie hakt het kruis van Christus om en begaat daardoor een ontzettende overtreding. Ook de laatste gang van elke priester is 's avonds: de gang naar het altaar. Neem mijn leven, laat het Heer toegewijd zijn aan uw eer!

De vromen bidden met het avondoffer mee. Vergeef ons onze schulden. Leid ons niet in verzoeking. Verlos ons van de boze. Want van U is het koninkrijk en de kracht en de heerlijkheid tot in eeuwigheid.

De knechten des Heren moeten evenals de Knecht des Heren elke avond gereed staan om de Here te loven en te prijzen.

Als het donker wordt, weet de gelovige van licht dat nooit uitdooft. Jezus Christus is het licht der wereld. En eenmaal zal deze wereld altijd licht zijn door Hem.

Wij weten niet wanneer de heer des huizes terug zal komen. 's Morgens of 's avonds, wij weten het niet. Het kan nog vele avonden duren, voordat Gods kinderen de buit verdelen en zich 's avonds legeren. Het kan ook deze avond zijn. En daarom zegt de Here Jezus: „Waakt dan! Wat Ik u zeg, zeg Ik allen: Waakt!”

Want kómen zal Hij, en al zijn heiligen met Hem. Het zal één dag zijn, die is bij de Here bekend. Geen dag en geen nacht, maar ten tijde van de avond zal er licht zijn.

De avond is vol herinnering, uw herinnering, mijn herinnering. Maar vooral de herinnering aan Hem, die elke avond tot een goede avond maakte. Daarom is de avond vol verwachting: „Nog eenmaal gaat zich alles wenden, beloftentijd gaat zich volenden. Wie zal Hij wakend vinden, als Jezus komt om te richten en richten zal?”

De Bijbel begint op de eerste bladzijde met de avond. De Bijbel eindigt op de laatste bladzijde met de morgen. Het uitzicht op die morgen moet al ons avondleed verzachten. Straks zullen we zeggen: „Nu is het avond geweest en nu blijft het altijd morgen, de eeuwige dag!”

KERKELIJK *Leven*

Verblindings

Je vraagt je telkens af, hoe het toch mogelijk is, dat de kerken in het Hoogeveense verband maar rustig doorgaan in het fatale spoor van **kerkscheuring en isolering**.

Men blijft even zelfverzekerd, ook nu men bemerkt, dat de uitgestoten kerken niet de kant opgaan, door hen voorspeld en nu men ziet, dat ook van de kant van de chr. geref. en verontruste syn. geref. hun houding verbijstering heeft gewekt.

Nu hebben ook dezen het verkorven bij de leidlieden van het Hoogeveense verband en wordt ook op hen scherpe kritiek uitgeoefend.

Hoe komt het toch, dat nooit de vraag gesteld wordt, of er bij hen zelf ook niet enige schuld is?

Toevallig las ik De Reformatie van 14 april jl. Daarin krijgen ze er allemaal van langs; chr. geref., verontruste syn. geref. en natuurlijk de uitgestoten vrijgem. geref. kerken.

Ds N. Bruin neemt de chr. gereformeerden op de korrel.

Ds J. H. Velema had nl. geschreven, dat we in Christus' Kerk geduld met elkaar moeten hebben, waarbij hij dan doelt op de verschillende stromingen binnen de chr. geref. kerken. Dat pleidooi voor ruimte en geduld kan ds Bruin niet behagen.

Immers ds Velema heeft geschreven, dat bij verschil van mening toch kerkelijk samenleven mogelijk is omdat en zolang de liefde tot Gods Woord, de belijdenis der kerken en de kerk zelf, zoals die sinds 1934 haar plaats heeft ingenomen, ons samenbindt.

Onthullend vindt ds Bruin dit, omdat volgens nadere uitleg, zo ook doperse geestesstromingen kunnen meedoen.

De confessie komt er niet aan te pas, aldus concludeert hij.

Ik ga nu maar voorbij aan het weinig logische in het betoog van ds Bruin. Duidelijk is, dat hij zich thans fel afzet tegen kerken, waarmede men tot voor kort zich nog wilde verenigen.

Overigens de verontruste syn. gereformeerden komen er niet beter af in een artikel van ds D. van Dijk, dat onder „Persschouw” is opgenomen.

Die verontrusten zijn volgens ds Van Dijk „oneerlijk”.

Immers, ondanks de situatie in de syn. geref. kerken komen ze, behoudens een enkeling, niet over naar de vrijgemaakte kerken.

Waarom niet? Omdat er bij de vrijgemaakten zo'n herrie is.

En als ze dan nog weggaan, zoals dr Arntzen, dan zoeken ze n.b. aansluiting bij „buitenverbanders”, waar velen afwijken van Schrift en Belijdenis en zich om een Kerkenordering niet bekommeren.

Oneerlijk, omdat ze zich niet willen voegen in het Hoogeveense Verband. Begrijpt ds v. Dijk nu werkelijk niet, dat deze weg juist terwille van de eerlijkheid en waarachtigheid een onbegaanbare weg is?

Eigen kerkleden legt men **dwingend** op te belijden, dat aan de benoeming van een historisch feit als de vrijmaking de zaak van Jezus Christus hangt, maar aan verontrusten, die willen overkomen stelt men deze eis **niet**.

Is het dan zo'n vreemde zaak, dat de verontrusten er huiverig voor zijn om over te gaan naar de vrijgemaakte kerken, waartoe ds v. Dijk behoort?

Hoe durft ds v. Dijk, die zelf tweemaal norm hanteert, anderen van oneerlijkheid te beschuldigen?

Uiteraard moeten de uitgestoten kerken het

in De Reformatie het het meest ontgelden.

Daarvoor levert prof. J. Douma zijn bijdrage.

De „Open Brief”, ds Telder, ds Vonk en de kerk van Oegstgeest moeten het speciaal ontgelden.

Toch is één punt, waar zelfs prof. Douma mee in zijn maag zit, omdat het niet past in de gedane voorspellingen, nl. dat de uitgestoten kerken helemaal in de richting van de syn. geref. kerken koersen.

Hij prijst ze daarvoor zelfs!

Maar toch zegt hem dat verder blijkbaar niets.

Zelfs citeert hij nogmaals de „Open Brief”, die volgens hem vereniging met de syn. geref. voorstond.

Prof. Douma doet dat op de gebruikelijke manier, nl. alleen wat hem te pas komt voor zijn betoog. Dat in de O.B. ook gewezen wordt op het oecumenisch probleem, het gezag van de Schrift en de kerkregering wordt genegeerd.

Het feit, dat de ondertekenaars deze O.B. geheel anders uitleggen heeft voor hem nog geen enkele waarde. Heel de bedoeling van de O.B., het vasthouden van de Tehuisgemeente, begrijpt hij nog niet. Maar nu moet hij een keihard feit constateren, dat ook met zijn uitleg strijdt, nl. dat de uitgestoten kerken helemaal niet op weg zijn naar de syn. geref. kerken.

Dat feit moet hij wel erkennen en hij verblijdt er zich zelfs over.

Maar zoudt ge zeggen, brengt dat feit hem dan niet tot de vraag, of hij zijn mede-broeders en zusters niet onjuist heeft beoordeeld?

O neen, hoop is er slechts voor ons, als de handtekening onder de O.B. wordt teruggenomen.

Als mede-ondertekenaar van de O.B. moet ik wel erkennen, dat ik om twee redenen niet zo erg gelukkig meer met die O.B. ben.

In de eerste plaats, omdat wij met die O.B. kennelijk te laat waren.

Voor een deel van de Tehuisgemeente had de O.B. immers geen effect meer.

Mijn tweede bezwaar is, dat wij in de O.B. nog onvoldoende gepeild hebben hoe erg het sectarisme in de vrijgemaakte kerken al was doorgevoren. Achteraf moet worden erkend, dat onze kritiek veel indringender en fundamenteler had moeten zijn.

Zeggen al deze dingen mensen als prof. Douma nu helemaal niets?

Het feit, dat meer dan 27.000 kerkleden en 94 predikanten uitgestoten zijn?

Het feit, dat deze uitgestotenen niet in de richting van de syn. geref. kerken koersen?

Het feit, dat de chr. geref. en verontruste syn. geref. zich van hen gaan afwenden?

Het lijkt alsof mensen als ds Bruin, ds v. Dijk en prof. Douma met verblindheid geslagen zijn.

ENSCHDEDE

J. MEULINK

rede maakte hij, althans volgens het verslag in Trouw, een m.i. voortreffelijke opmerking.

Volgens het genoemde dagblad zei prof. Furet namelijk o.a. dat de formulering van het thema van zijn rede onjuist was. Die omschrijving kon z.i. al een indicatie zijn dat er iets fout zat. Hij wilde die daarom liever omkeren en spreken over „de gemeente (van de Heer) en haar predikant”. „Want er wordt veel te veel vanuit de predikant gepraat, die (zo kun je dan horen) met zijn kerkeraad kan lezen en schrijven en die zijn gemeente zo goed in z'n hand heeft. Inderdaad, langs deze weg kom je, sprekend over spanningen in de gemeente en tussen gemeente en dominee, bij vragen als: hoe pak je verontrusten aan, hoe spring je met progressieven om, hoe turn je een kerkeraad om? Maar de vraagstelling moet luiden: wat vraagt deze gemeente in deze situatie van mij?”

Inderdaad, deze opmerking is voortreffelijk.

Want zij richt zich tegen de figuur van de „dominee” die de „leider”, de „hiërarch”, de „baas”, de „directeur” van de gemeente is, openlijk of gecamoufleerd.

En zij is het pleidooi voor een dominee die „in” de gemeente staat in plaats van er boven en die als een goede herder, als een die dient, worstelt om de gemeente dat te zeggen en dat voor haar te doen wat Christus Zelf aan die gemeente zeggen en doen wil.

Ja, het is mooi gezegd.

☆☆☆

Maar hoe is de praktijk ook in de (synodaal) Geref. Kerken?

Deze, dat de kerken als meer van boven af gedirigeerd, geregeerd en betutteld worden.

Het machtige orgaan daarvan is de synode. Zij vergadert bijna permanent.

In feite is zij de centrale gezagsinstantie in deze kerken.

Zij is een soort opperkerkeraad die aan de plaatselijke kerkeraden en aan de gemeenten de richtlijnen kan geven en ook metterdaad geeft voor hun activiteiten ten opzichte van de kerkleden van hun jeugd tot hun ouderdom!

Met het oog hierop heeft deze synode een enorm ambtelijk apparaat in het leven geroepen van honderden mensen die „deputaat” zijn voor alles en nog wat. Die deputaten creëren een menigte rapporten en adviezen, die massa's tijd en grote sommen geld vragen. De meeste van de door hen geschreven kerkelijke paperassen werden door de kerken niet gevraagd. En ze worden vermoedelijk ook door maar zeer weinigen gelezen!

Ik zag onlangs een lijst van deputaatschappen die in 1969 bezig waren met hun moeizame arbeid.

Ik noem er een aantal.

Er waren deputaten voor de officiële uitgave van de kerkorde en daarnaast deputaten voor de wijze van uitgave van de kerkorde. Er waren deputaten voor de bestudering van zaken, die in verband staan met eventuele aansluiting bij de Wereldraad van Kerken en daarnaast waren er deputaten voor de opstelling van een voorlichtend geschrift met betrekking tot de houding van de kerken ten opzichte van de Wereldraad. Er waren deputaten voor het vormingswerk en daarnaast deputaten ter bestudering van de vragen in verband met dat vormingswerk. Er waren deputaten voor de financiën en daarnaast deputaten voor advies inzake de financiële controle.

Er is voorts een reeks deputaatschappen voor opmerkelijke zaken.

Zo waren er deputaten voor de informatiedienst; voor de geestelijke verzorging aan middelbare en andere scholen; voor kerk en bedrijfsleven; voor kerk en recreatie; voor de bijbelvoorziening.

☆☆☆

Het is interessant iets uit de door deze deputaten geproduceerde rapporten te vernemen.

De deputaten voor kerk en recreatie schuiven in hun rapport de kerken „allerlei werk” toe. We lezen o.a.: „Laten we het zó formuleren; werkzaam zijn met de daad, de vacatiegangers, de rust en ontspanning zoekende mens helpen door... hem informatie te verstrekken over wat hij wil weten in zijn vacatie-omgeving, hem het gevoel te geven

„Mondige gemeente”?

Onlangs heeft prof. Furet, de hoogleraar in de „ambtelijke vakken” aan de Vrije Universiteit, een rede gehouden over „de predikant en de gemeente”. Het geschiedde op de gereformeerde predikantenconferentie. In deze

dat hij thuis is, te zorgen dat hij enkele dingen aantreft, die thuis zijn leven veraangename: een krant, een boek, een grammofoonplaat en pick-up, een gelegenheid om eens een praatje te maken". Enz. enz.

Het is te begrijpen dat de kerkeraden uiterst dankbaar zullen zijn voor zulke diepzinnige en originele adviezen.

Hierbij moet nog worden opgemerkt dat, zoals de synode zelf uitsprak, geen enkele kerkelijke vergadering zich over deze zaak om raad en advies tot de synode had gewend.

Bizonder interessant is ook wat de deputaten voor de bijbelvoorziening voor opdracht van de albesturende synode kregen. Ik citeer daaruit het volgende: „Het plegen van overleg over middelen en wegen, die ertoe kunnen leiden, dat de bijbelvoorziening en het bijbelgebruik... zoveel mogelijk worden bevorderd en zich ten behoeve van predikanten en ambtsdragers (zijn predikanten geen ambtsdragers? - C.V.) te bezinnen op richtlijnen voor de pastorale begeleiding van het bijbelgebruik in de gemeente; de kerken onder de aandacht te brengen, dat het aanbeveling verdient de hulpmiddelen bij het bijbelgebruik, die door het Ned. Bijbelgenootschap... worden uitgegeven onder de aandacht van de gemeente te brengen en zoveel mogelijk beschikbaar te stellen.”

Bij het lezen van zulke woorden vraagt men zich met verbazing af: zijn de predikanten en andere ambtsdragers van de Geref. Kerken zulke sukkels dat ze ten aanzien van hun allereerste taak: het bevorderen van een leven met en uit Gods Woord zulk soort richtlijnen nodig hebben?

En zijn de gemeenteleden zo „onmondig” dat ze zonder deze „begeleiding” niet tot het goede bijbelgebruik kunnen komen?

En moeten deze dingen gezegd worden door „deputaten en een synode”?

★ ★ ★

In dit alles komen wij in aanraking met een vergaande overschrijding van de bevoegdheden van een synode.

Dit is een synodocratie in optima forma.

Minister Klompé moet eens gezeefd hebben dat er tegenwoordig misschien meer dan ooit over gemeenschap wordt gesproken, maar dat er misschien ook nooit zo weinig werkelijke gemeenschap onder de mensen heeft bestaan.

Met een variant op dit woord zouden we in verband met wat we in het bovenstaande van de synoden hoorden kunnen zeggen: er wordt tegenwoordig misschien meer dan ooit over de „mondigheid” van de gemeente gesproken, maar ze wordt tegelijk misschien ook minder dan ooit door de kerkelijke machthebbers als een „mondige” behandeld!

Zou het voor de gemeente van Christus niet veel en veel profijtelijker zijn als de honderden mensen die met dit alles bezig zijn, dagen, weken lang praten, dikke door nagenoeg niemand gelezen Acta vullen, zich uitsluitend beperken tot hun eigenlijke taak: de dagelijkse verzorging van de aan hun hoede toevertrouwde schapen?

Profijtelijker... en ook veel voordeliger. En in ieder geval **nodiger** dan ooit!

KAMPEN

C. VEENHOF

Politieke rondblik

(1)

Nu de verkiezing voor leden van de Tweede Kamer voorbij is, en het ons allen bekende resultaten heeft opgeleverd, is het voor iedere meelevende nederlander zaak zich goed te realiseren in welke situatie het Koninkrijk der Nederlanden is beland. Uiteraard geldt dat ook en niet het minst voor iedere christen-nederlander. Er heeft zich namelijk in de politieke verhoudingen definitief een verandering voltrokken die van enorme betekenis is en een algehele heroriëntering vraagt van hen die het nog om een waarlijk schriftuurlijke politiek is te doen.

Voor ik over die veranderde situatie iets zeg wil ik eerst een en ander opmerken over het artikelje dat ik vóór de verkiezing schreef over het stemmen op Jongeling. Het is niet mijn bedoeling op polemische wijze in te gaan op de reactie die naar aanleiding daarvan zijn losgekomen. Die zijn precies zo geweest als ik dat had verwacht. Als je zo'n kleine veertig jaar in kranten schrijft weet je wel zo ongeveer wat er komen zal na een of ander persproduct. Voor een vruchtbare polemiek is het nu de tijd nog niet. De sfeer om onze kerken is daarvoor te zwaar emotioneel geladen.

Ik zal mij beperken tot enkele opmerkingen waaromtrent ik de hoop koester dat ze de lezers een beetje kunnen helpen om in de politieke chaos van vandaag de weg te vinden.

ken het verleden

Ik wil beginnen met iets te vertellen over het verleden.

Of men het toegeeft of niet, het is nu eenmaal zo dat in het „vóórliden” het „heden” ligt — zowel wat het goede als wat het kwade betreft. En dat men het „heden” nooit verstaan kan zonder het verleden te kennen.

Het is één van de zorgwekkende verschijnselen van onze tijd dat men de geschiedenis van volk en kerk niet meer kent en men mee daardoor weer tot precies dezelfde dwaasheden en zonden vervalt als vroeger.

Ik hoop daar in het vervolg nog iets meer over te zeggen.

Prof. Gerretson schreef eens dat het de schijn heeft of de les der geschiedenis er een is om vergeten te worden. Het is evenwel mijn

overtuiging dat de les der historie niet mag vergeten worden. En daarom begin ik met iets te vertellen over het verleden. En wel over dat verleden dat nu ongeveer een kwart eeuw achter ons ligt.

hoe moet het nu?

Na de „vrijmaking” drong zich als vanzelf aan ons „vrijgemaakten”, de vraag op: hoe moet het nu gaan in de verschillende verbanden — op het terrein van de politiek, het onderwijs, het veelkleurige maatschappelijke leven enz. — waarin we vóór 1944 met onze voormalige kerkgenoten samenwerkten?

Geen enkele „vrijgemaakte” broeder was zo dwaas om de specifiek kerkelijke kwesties waarom het in de „vrijmaking” ging — de leeruitspraken, de kerkrechtelijke manipulaties, de schorsingen enz. — zonder meer te willen „overbrengen” naar de niet-kerkelijke verbanden, organisaties, verenigingen. Maar wel was iedereen die bewust meeleefde met wat er in de gereformeerde wereld voorviel gedwongen zich rekenschap te geven van de vraag: hoe moet het nu verder gaan in allerlei verbanden, organisaties, verenigingen, waarin we nu samen-zijn en samen-werken met mannen die ons als kerkleden zo scherp hebben gediskwalificeerd of in ieder geval met die boze daad instemden.

Nog eens: iedere „vrijgemaakte” die zich van de ernst van de dienst des Heren en van zijn verantwoordelijkheid voor een christelijke gang van zaken in de vele sectoren van het mensenleven bewust was, kwam voor deze vraag te staan.

En iedere „vrijgemaakte” gaf ook metterdaad een antwoord op deze vraag!

De gegeven antwoorden konden verschillend zijn. Het ene uiterste was: „Wij kappen radikaal en resoluut **iedere** gemeenschap, **iedere** samenwerking met de „synodalen” af.” Het andere uiterste was: „Wij gaan in partij en vereniging, club, verder alsof er in de kerk **niets** gebeurd is.” En daartussenin lagen een reeks meer genuanceerde antwoorden.

Hoe dit ook zei: iedere „vrijgemaakte” moest op de boven geformuleerde vraag een antwoord geven en gaf dat ook.

het „ethisch conflict”

De vraag: hoe moet het nu ten opzichte van de samenwerking met onze vroeger kerkgenoten kreeg al heel gauw een geheel eigensoortige spits en klem.

Het bleek namelijk al heel gauw dat de meeste „synodalen”, met name onder de leidende figuren uit hun kamp, zich als volgt opstelden.

De „synodalen” hadden ons geschorst, afgezet, uit de kerk gedreven, als grove zondaren aan de kaak gesteld. Officieel was door de synode b.v. van Schilder gezegd — ik citeer letterlijk: „De synode heeft welbewust (!) de grove zonde (!) van openbare scheurmaking en openlijke verachting der kerkelijke orde willen constateren. De overtuiging, dat hij zich aan die grove zonde schuldig maakt, heeft er haar toe geleid om hem op zo ernstige wijze tot de orde te roepen.” En: „hij heeft zich door zijn houding schuldig gemaakt aan wat in het Avondmaalsformulier wordt omschreven als het begeren (!) aan te richten van tweedracht, sekten en muiterij in kerken.”

Bij de overweging van deze woorden dient men te bedenken dat in art. 76 der Kerkenordening dit wordt gezegd: „Zo wie hardnekkig de vermaning des Kerkeraads verwerpt, en desgelijks wie een openbare of anderszins een grove zonde zoude hebben gedaan zal van het Avondmaal des Heren afgehouden worden.”

Terwijl nu Schilder en allen die zijn schorsing verwierpen door dit zware kerkelijke vonnis waren getroffen stelden de „synodalen” zich globaal genomen op dit standpunt: Dit alles is in de kerk gebeurd. Maar wat ons betreft heeft dat **niets** te betekenen in alle mogelijke andere levensverbanden! Daarin blijven we jullie beschouwen en behandelen als beste, brave broeders, als volwaardige mede-arbeiders in Gods Koninkrijk. We blijven daarin broederlijk en christelijk met jullie samenwerken alsof er in de kerk niets gebeurd is.”

Men hing zo een ijzeren gordijn op tussen de kerk en alle andere samenlevingsverbanden.

In de kerk zeiden deze „synodalen”: „Jullie zijn grove zondaren en jullie moeten van het Heilig Avondmaal worden afgehouden.”

Maar buiten de kerk, in alle mogelijke verenigingen en organisaties zeiden diezelfde synodalen: „Jullie zijn beste broeders-in-Christus, we accepteren jullie hier als volwaardige mede-arbeiders in het Koninkrijk Gods.”

Dit was iets dat wij „vrijgemaakten” niet konden verstaan en accepteren. Dit was een spreken met twee tongen. Deze stand van zaken typeerden we als een „ethisch conflict”, een „ethische crisis”.

het eerste conflict

De vraag hoe het nu op de niet-kerkelijke „terreinen” met de samenwerking moest gaan werd het eerst acuut op het terrein van de politiek.

Incidenteel kwam die kwestie in een enkele plaatselijke antirevolutionaire kiesvereniging aan de orde.

Dat gebeurde b.v. in Berkel. En dat gebeurde zo: In Berkel stond een „synodale” dominee — hij heette Streefkerk — die de geestigheid (?) uithaalde de „vrijgemaakten” te kwalificeren als de N(ieuwe) S(childer) B(eweging)! En dan nader als een beweging die in de leer scheen geweest te zijn bij de bende die vóór en tijdens de oorlog met dezelfde beginletters werd aangeduid. De vrijgemaakte leden van de anti-revolutionaire kiesvereniging voelden zich hierdoor — terecht — **politek** gediskwalificeerd. Toen deze kwestie op een vergadering van de kiesvereniging aan de orde kwam wilden de „synodalen” niets toegeven. En het einde was dat een nieuwe antirevolutionaire kiesvereniging waarvan „vrijgemaakten” en — **nederlands-hervormden** (!!) lid werden. Deze kiesvereniging diende zich aan bij het Centrale Comité van de A.R. Partij om in het partijverband te worden opgenomen. Zij verklaarde daarbij zich geheel te plaatsen achter het program van beginselen van die partij. Maar deze Berkelse kiesvereniging kreeg nul op haar request! Ze werd **niet** geaccepteerd. Er mocht op één plaats maar één kiesvereniging zijn en dat bleef in Berkel de oude.

En zo kwam het te Berkel tot een breuk met de A.R. Partij.

Dit geschiedde reeds in 1946.

Maar er gebeurde nog meer.

Daarover een volgende keer.

KAMPEN

C. VEENHOF

Christelijke BLIJDSCHAP

Toen ik hoorde van het overlijden van **Ds W. Borgdorff** moest ik denken aan de Bondsdag in Enschede van 1958, waar hij voor de gereformeerde jeugd sprak over „De Christelijke BLIJDSCHAP”. Het staat er goed: BLIJDSCHAP met hoofdletters. Graag wil ik als herinnering enkele gedeelten uit deze toespraak hier doorgeven. De boodschap van toen is ook nu nog van belang. Vooral omdat Ds Borgdorff zo blij over die BLIJDSCHAP sprak. Omdat hij zelf zei het zo fijn te vinden over dit onderwerp te kunnen spreken.

„Ik wil u... laten zien, wat de Schrift onder blijdschap verstaat. Dat is maar niet een „rust des gemoeds”, maar dat is een vreugde die zich naar alle kanten wil uitbreiden, die zich aan iedereen wil meedelen. De lofzangen op de Heere God worden er eenvoudig uitgeperst. Men kan niet zwijgen over de werken des Heeren. Men kan niet zwijgen over de Heere Zelf, die grote machtige en genadige God, Die wonderen deed.

Op dezelfde wijze spreekt Christus over de blijdschap, die Hij aan Zijn discipelen schenkt. Als Christus wil laten zien, hoe heerlijk Zijn Koninkrijk, het Koninkrijk Gods is, dan vergelijkt Hij dit met een bruiloft, met een feestmaal of met een bijzonder kostbare parel. Let wel, dan spreekt Hij niet over het vervulde Koninkrijk, zoals het na de jongste dag zal zijn. Vandaag is Zijn Koninkrijk als een feestmaal, waar alle gasten delen in de grootste vreugde. Vandaag is het voor de burgers van dit Rijk als een bruiloft, waar ieder in de beste stemming verkeert. En wie het Koninkrijk vindt, is daar meer verrukt over dan een parelvisser over zijn prachtigste vondst.

Daarom zijn bij de apostelen de vermaningen talrijk om blijde te zijn. En als Paulus in enkele woorden de betekenis van het Koninkrijk Gods samenvat, dan zegt hij óók dit: het Koninkrijk Gods is... blijdschap, Rom. 14:17.

En dat is dan steeds weer diezelfde blijdschap, die zich wil uitbreiden, die vonden doet spatten, die lofzangen doet zingen; vreugde die zich aan ieder wil meedelen (Luk. 15:6, 9).”

Wij moeten niet denken, dat wij als Nederlanders voor een dergelijke blijdschap te nuchter zijn. Trouwens, uit de eerste brief van Petrus blijkt wel, dat er ook onder de lezers mensen waren, die moeite hadden met de echte blijdschap. Ze waren Christenen geworden, maar hadden daar weinig plezier van beleefd. Vroeger deden ze mee aan de heidense feesten, maar nu keerden ze zich daar van af. Zij voelden zich vreemdelingen in deze wereld. Er was vijandschap en bovendien waren ze vaak slachtoffers van de gemeenste laster.

„En hoe reageerden de Christenen hierop? Welnu, ik zou zeggen, heel gewoon. Want hoe gaat dat, wanneer je als kleine kerkjes staat tegenover een overgrote heidense meerderheid? Wat kan je als zwakke Christen-vrouwen beginnen tegen die sterke heidense mannen? De positie van de vrouw was toch al niet best, maar ze staan nu volkomen machteloos. En wat doe je als Christenslaaf tegenover je heidense heer?

De Christenen reageerden heel gewoon. D.w.z. zij gingen lijden aan minderwaardigheidsgevoelens. Zij gevoelden zich een groepje, dat naar alle kanten van zich af moest slaan. Als zij de kans zagen om het heidendom afbreuk te doen, door schandaaltjes van heidenen te vertellen, dan maakten ze daar grif gebruik van. Deed zich de mogelijkheid voor om terug te schelden, om de heidenen een hak te zetten, dan lieten zij zo'n gelegenheid niet ongebruikt voorbij gaan.

Ja, zulk een reactie is eigenlijk volkomen normaal. We zien dat vaak bij een verdrukte minderheid: die kan niet meer tegen de stroom oproeien, voelt zich overal genegeerd en gepasseerd en geblameerd. En dan gaat zo'n minderheid haar kracht zoeken in het negatieve, in het afbreken van de tegenstander, in het schelden op de vijand, in het uitrafelen van anderomans gebreken, in het kraken van anderomans reputatie. Het wonderlijke van een dergelijke situatie is, dat men dan al spoedig ook onderling geen eenheid meer vormt. Iedereen wordt hoogst prikkelbaar. Omdat men naar buiten altijd in de afweerdiging moet staan, althans meent te moeten staan, kan men ook tegenover elkaar die afweerdiging niet verloochenen. Op alle slakjes wordt zout gelegd. Het onderlinge vertrouwen raakt zoek. Er ontstaat een toestand, die voor ieder hoogst onbehaaglijk is. En er is niemand, die in zulk een situatie het verlossende woord kan spreken.”

Daarom gaat Petrus zijn lezers er op wijzen, dat ze elkaar moeten liefhebben en dat ze zich wél ver moeten houden van de heidense ongerechtigheden, maar dat hun levenshouding er toch op gericht moet zijn om de heidenen te winnen voor Christus. „Zij moeten niet schelden, maar zegenen.” Maar verder gaat Petrus zijn lezers wijzen op de kracht van God. Zij zijn wel vreemdelingen, maar door God **uitverkoren vreemdelingen**. Het gaat er niet eerst om, wat de heidenen wel van de kerkmensen denken, maar wat God van hen denkt.

„Niet de haat van de wereld, maar de liefde Gods bepaalt vóór alles hun vreemdelingschap. En vanuit de liefde Gods krijgen zij ook een ander gezicht op die vijandschap der wereld. Want zo God vóór ons is, wie zal tegen ons zijn? Alle moeite wordt a.h.w. gerelativeerd, betrekkelijk gemaakt vanuit de zekerheid, de vaste grond van Gods genadige verkiezing.”

Petrus heeft zijn lezers opgetrokken tot het niveau van het werken van God.

„Nu móet de blijdschap openbaar worden. Geloofd zij de God en Vader van onze Heere Jezus Christus, Die naar Zijn grote barmhartigheid ons heeft wedergeboren tot een levende hoop, door de opstanding van Jezus Christus uit de doden. Dat is wat. Tot mensen, die de wolken zich zien samepakken, wordt gezegd, dat juist boven hun hoofd de wolken uiteengescheurd zijn. Tot mensen, die hoegenaamd geen uitzicht meer hebben, wordt gezegd, dat juist zij een onvergankelijk perspectief hebben gekregen. Hun wordt gepredikt, dat het niet het belangrijkste is, wat ze met hun ogen zien, maar wat God over hen gezegd heeft, wat God met hen gedaan heeft. Want God heeft hun een nieuw leven geschonken... En door de prediking van het Evangelie is dit leven, met eeuwigheidsperspectieven, feitelijk hun deel geworden.

Met eeuwigheidsperspectieven, ja. Want zij hebben een uitzicht gekregen op een erfenis die onverderfelijk is en onbevlekkelijk en onverwelkelijk.”

Daarom moeten en mogen ze blij zijn, blij in Góð. Want, ze worden in de kracht Gods bewaard tot de zaligheid door het geloof. Daarom is er blijdschap mogelijk in de beproevingen. God dringt die mensen door de beproevingen steeds meer van zich zelf af naar Jezus Christus toe. En daarom — en dat

is de climax — kunnen zij zich vandaag al verheugen met een onuitsprekelijke en verheerlijkte vreugde.

„Wij leven vandaag in een wereld, waarin het steeds donkerder wordt. Ik ben mij ervan bewust, dat ik spreek tot een jeugd, die geboren is vlak voor en in de tweede wereldoorlog. Een jeugd, die groot is geworden temidden van de spanningen en de angst voor een derde wereldoorlog. Toekomstverwachting op termijn heeft zo langzamerhand niemand van ons meer.

En we leven in een periode van de kerkgeschiedenis, waarin we als jongeren verbaasd staan te kijken, hoe het toegaat in de kerk van onze Heere Jezus Christus.

We begrijpen er niets van, waarom talloze broeders en zusters, die vroeger met ons naar de kerk gingen, steeds meer van ons vervreemden. We begrijpen er nog minder van, dat na de vrijmaking de weg der kerk een weg van verdriet en tranen moest zijn. We hebben allen onze idealen — of moet ik zeggen: onze illusies? — gehad van hoe het in de wereld en vooral in de kerk moest zijn.

Laten we het elkaar maer eens eerlijk zeggen: het is soms heel erg moeilijk om echt blij te zijn.

Maar juist daarom wil ik het jullie en mijzelf zeggen, wat de apostel Petrus tot de gelovigen in Klein-Azië zei: beslissend is niet, wat de mensen van de wereld maken. Beslissend is, wat God over deze wereld heeft uitgesproken in de opstanding van Jezus Christus. Dát feit is het begin van een nieuwe wereld. Daarom geeft dát feit ons een levende hoop, die zich richt op een nieuwe hemel en een nieuwe aarde: een onvergankelijke erfenis. En beslissend is niet, wat de mensen van de kerk maken. We moeten het ook nimmer van mensen verwachten. We roemen in Góð en Zijn onfeilbaar woord.

Dat is de enige blijdschap die het uithoudt tegen alle feiten in. Verblijdt u te allen tijde, zegt de apostel Petrus. Welnu, bestendige blijdschap is alleen blijdschap in God.

En dan komt het met het overige ook goed. Dan gaan we de broeders liefhebben: niet omdat zij van zichzelf zo beminnelijk zijn, maar eenvoudig omdat God hen tot mijn broeders gemaakt heeft, krachtens Zijn genadige verkiezing.

En dan worden we barmhartig en vriendelijk voor hen, die buiten zijn. Zelf voorwerp van Gods liefde worden we ook instrumenten van Zijn liefde.

Ja werkelijk, die blijdschap werkt aanstekelijk. We zijn geroepen om zegen te beërven. En daarom kunnen we instrumenten van zegen zijn.”

Inderdaad, deze echte blijdschap houdt het uit. Omdat Góð het uithoudt. Dat laat Hij ook vandaag al zien in Zijn kinderen. En straks zullen samen blij zijn broeders en zusters, die hier van elkaar zijn vervreemd, die hier elkaar niet vinden konden. Hij vraagt óns niet, met wie wij feesten willen. Hij maakt blijdschap tussen allen, die van Hem zijn. Om hier reeds samen te genieten.

Hansje Lorre

„Ga nu maar op je stok”, zegt Lorre.

Hij voegt de raad bij het woord. Langzaam grijpend aan de tralies klimt hij door het open deurtje zijn kooi binnen en herneemt de ruststand op zijn stok. Dat was dat. Hansje heeft zijn dagelijks uitje gehad en trekt zich terug op zijn dierbaar plekje grond. Van daar ziet en hoort hij alles, wat in de kamer gebeurt.

Hansje Lorre is de grijze roodstaartpapegaai van onze vrienden Roel en Beppie. Hij vervangt de uitgevlogen kinderen en is hun troost op hun oude dag. Niet „de enige troost” natuurlijk — toe, schei nu uit! — maar toch een niet te versmiden troostrijke vriend. Bizonder voor onze vriend Roel die, de tachtig gepasseerd, helder van vermogens is gebleven — al is hij helaas tegenwoordig aan huis gebonden. Jawel, want onze vriend heeft huiskamerarrest: zijn wand en zijn stuis zijn zo wat de enige punten a en b waartussen zijn levensweg slingert. En nu geniet hij dubbel van Hansje Lorre, zijn huiskamer-vriend.

Als Roel een beetje lang heeft geslapen hoort hij de stem van Beppie zeggen: „slaap je nog?” Tien tegen een dat het Lorre is, die belangstellend zijn zegje zegt. Of als Roel, wakker geworden, overeind is gaan zitten, klinkt dezelfde stem vol vriendelijke zorg: „Roel, hoe gaat het nu?” Van zegt Roel, verzast en blij: „dank je Hansje, met mij is 't aardig goed”. En Hansje fluit veelbetekenend op de wijze van soldaten, die een voorbijgaande knappe meid de verschuldigde eer bewijzen. Als later Roels vrouw het ontbijt klaar zet, compleet met een bekertje melk en een bloemetje, dan hoort ze Roels stem prijzend zeggen: „nou nou!” Maar dat zegt Roel niet. Die lacht alleen: „hij neemt me de woorden uit de mond!” Dat ritueel is overigens niet elke dag gelijk. Het kan ook zijn dat Roel door zijn zorgzame Beppie bediend wordt — en dat de vriendelijke stem vraagt: „wat zegt Hansje dan? Dánk u”.

—o—

De grijze roodstaart-papegaai is een der best sprekende soorten. Vooral wanneer hij ergoeflijk uit het leren spreken. Hij onthoudt levenslang wie hem wel eens iets misdaan heeft — en dat blijft zijn doodsvijand — maar voor anderen is Lorre een vriendelijke, dankbare en voorbeeldige vriend. Deze papegaai komt in ons land nog al eens verwilderd voor: ontsnapt uit kooien of uit dierentuinen. En daar hij zijn elementaire woordenschat meestal aan boord heeft geleerd, kan een grijze roodstaart-papegaai dingen zeggen, die zijn toehoorders doen kleuren.

In het jagers-tijdschrift werd onlangs melding gemaakt van een exemplaar, dat tijdens de duiventrek werd neergeschoten, omdat het voor een houtduif werd aangezien. De schrijver zei eerlijk, dat het dier stom naar beneden kwam, maar dat het — als hij de pen van een onlangs overleden jachtschrijver zou hebben gehad — stellig iets zou hebben geschreeuwd als: „au, rotvent, kan je niet beter uitkijken?!” Want zo spreken Lorres soms.

Maar Hansje zegt geen lelijke woorden. Hansje heeft blijkbaar een zindelijke jeugd gehad en is sedertdien in de familie geweest; kennelijk een goede familie. Hansje hoopt nog wel een honderd jaartjes of meer in deze familie te blijven. Want deze soort kan ongelooflijk oud worden.

Daarbij is Hansje niet de domme imitator, zoals iedere papegaai heet te zijn. Hij schijnt bovendien iets mee te voelen met het wel en wee der familie. Dat stelt hem op een aparte plaats boven zijn soortgenoten. Hij zegt

voortdurend dingen, die nauwkeurig op de situatie schijnen te slaan. Wil hij 's avonds gaan slapen dan hoor je zijn stem: „nu gaat Hansje slapen”. Wordt herhaald. En als er dan niet spoedig een doekje over zijn kooi wordt gehangen zegt hij nadrukkelijk: „wel te rusten, Hansje!” Of — als hij dorst heeft — „wil Hansje een schoon bakje water hebben?!”

En Hansje kan niet alleen duidelijk spreken, hij kan ook fluiten, zingen, klokkende geluidjes maken alsof de gootsteen vloopt, razen als een voorbijgaande bromfiets, zoe-men als de naaimachine. En lachen kan hij, lachen dat je allemaal samen in de lach schieet. Maar als ieder meelacht voelt hij zich blijkbaar genomen; hij houdt zich dan ineens stil, denkt een poosje na en zegt treurig: „ga nu maar weer op je stok”...

Een zwager, die nu en dan op bezoek komt, fluit graag een wijsje: do-mi-sol-do-sol-mi-do. Een gebroken drieklank uit Numeri 10, heen en terug. En Hansje, als hij zijn goede baas wil opvrolijken, fluit zuiver en helder: „do-mi-sol-do-sol-mi-do”. Sedert ik Hansje ontmoet spreek ik hem toe met het jodelende fluitje van de wielewaal. Daar wordt hij stil van. Daar schijnt hij over na te denken. Maar als je vijf minuten in gesprek bent met je vrienden en aan geen Hansje denkt, fluit plotseling de wielewaal zijn mooie vijf tonen door de kamer. Dat wil zeggen: Hansje heeft zijn aandeel in de levensvreugde geleverd. Maar als hij al zijn kruit verschooten heeft. Of hij pluist onder zijn vleugels en mompelt een paar lettergrepen van de moeilijke naam van Roels jongste kleinzoon.

—o—

Die Roel. Hij geniet van dit leven waaraan hij terecht nog zeer gehecht is. Hij heeft altijd van dieren gehouden, waaraan je zien kunt dat hij een goed hart heeft. Nu ja: goed niet in theologische zin natuurlijk, maar toch. Vooral heeft Roel veel van zijn bijen gehouden, want daar leert een mens veel van, zegt hij. Ook van katten en eenden en sierduiven en ander lopend, vliegend, kruipend en wriemelend gedierte. Maar hij is dol op Hansje. Je zult ook maar zo'n slapie hebben. Toen de baas enkele weken bedeesd stond, was, die Hansje zich bedeesd stil. Maar nauwelijks kon Roel weer een veertje wegblazen, of Hansje deed mee. Veertjes blazen. En toen Roel weer voorzichtig op de been mocht, had

—o—

Hansje weer praats. Dat doet de baas goed. Want de baas hoort liever een ander spreken dan zichzelf.

Jaren lang gingen hij en ik samen op huisbezoek. Werden hij en ik samen naar de classis gestuurd. Ik vond dat hij — bijna een generatie ouder — de meeste wijsheid had. En hij vond dat ik maar moest spreken, tenminste op de classis, wanneer daar ongoeder-tieren volk bij zat. Zo gingen we vaak als Paulus en Barnabas — te weten in hun rol van Jupiter en Mercurius. Ze probeerden op de classis ons wel eens uit elkaar te krijgen, zo van: „dat zegt de ene afgevaardigde nu wel, maar de andere zwijgt veelbetekenend”. Maar dan kwam Roel voor de dag met een nadere exegese van zijn zwijgen! Want we overlegden vooraf wel wat er gezegd moest worden — maar op het moment dat slagvaardigheid vereiste stuurde hij mij om de boodschap.

Wel sprak hij mee op huisbezoek. En dan kon je veel van hem leren: vooral nederigheid, vergevingsgezindheid en blijmoedigheid. Daar is Roel altijd vrij sterk in geweest.

En dan Beppie: geboren moeder. Die moedert over haar kinderen en kleinkinderen, zo eigen als aangetrouwde. Ze moedert ook over haar man, over de poezen, over vriendinnen, Soms over de hele kerkeraad. Ze is kortom een moeder in Israël, als u begrijpt wat de Bijbel daarmee bedoelt. Je gaat altijd rijker bij haar vandaan dan je gekom bent. Ze heeft altijd juist eigen gebak gemaakt, of zulke mooie planten in bloei gekregen, of een paar stekjes over voor een vertrouwd adres; of ze heeft een goed advies op het moment dat je daar behoefte aan hebt.

In de kerk komt ze pratend binnen en ze gaat er pratend uit — maar je mist haar vrolijkheid wanneer ze door ziekte van haar man aan huis gebonden zit. En in de kerk-zang mis je haar helemaal, als ze er niet is: want ze zingt altijd een terts lager dan de anderen. Zo iets kan je als organist aanvankelijk mateloos irriteren. Maar dan zie je haar bijdrage in je harmonieën op te nemen. En tenslotte wil je haar terts niet meer missen. De grote orgels kennen toch ook de tertiaan en de sexquialter? Of niet soms? Zo zingt elk vogeltje naar dat het gebekt is.

Ook Hansje Lorre. Die heeft een leven komme Dieu en Lorraine, met zo'n baas en zo'n vrouw. Voor hem zijn de baas en de vrouw de punten a en b, waartussen zijn leventje zich beweegt. In zijn harde vogelstem klinkt de bezorgdheid van Beppie door, net zo goed als de rustige harmonieuze klank van Roels stem. Als de verzorging zo blijft zal hij zijn baas en bazin wel overleven.

Dan zal hij als een stukje familie-antiek de geschiedenis doorfladderen. De achterkleinkinderen horen straks de stem van Roel: „moet Hansje een schoon bakje water hebben?” En als ze in forse termen hun mening over het politiek en kerkelijk bestel van de 21ste eeuw zullen uitspreken, zal de moederlijke stem van Beppie kalmerend mompelen: „nou nou!”

Rectificatie

In het artikel „Een en ander in verband met de Dode-Zeerollen” van vorige week stonden twee storende fouten.

De 4e allinea op pag. 52 moet luiden: Zulk een verstarring is niet Bijbels. En wanneer we vanuit de Bijbel daarop gewezen worden moeten we aan zulk een waarschuwing gehoor geven.

Maar iets anders is het, wanneer — en verder leest de tekst goed.

Op pag. 53, 1e kol., 2e allinea, in de 8e regel, na Essen is, moet de zin als volgt gelezen worden: opvallend”. Heiland betekent immers: heler, genezer. Hoe dit ook moge zijn, het is — en verder leest het artikel juist.

D. W. L. Milo - Vierhouten

IS DE HEMELVAART RUIMTEVAART? ¹⁾

Er zijn mensen, die al kribbig worden als ze deze twee woorden naast elkaar zien staan. Het zijn voor hen woorden, die twee gescheiden werelden vertegenwoordigen, die wat hen betreft ook maar gescheiden moeten blijven. Hemelvaart is immers een woord uit de wereld van de mythe en ruimtevaart stamt uit die van de natuurwetenschap en de techniek. En het kan niet anders dan verwarring opleveren deze twee gebieden met elkaar in verband te brengen.

Hier viel het woord mythe. Wat moeten wij daar eigenlijk onder verstaan? Het wordt tegenwoordig nogal eens gebruikt, bij voorbeeld wanneer men zegt dat de evangelieverkondiging van het Nieuwe Testament ontmythologiseerd moet worden, ontdaan moet worden van haar mythische verpakking, betekent dat. Wel, de mythe is een verouderd denkgereedschap uit de tijd dat wetenschap en techniek nog geen rol van betekenis speelden. Opmerkelijke verschijnselen (vooral in de natuur, maar toch ook in de geschiedenis) die men niet oorzakelijk verklaren kon, ging men er mee te lijf, om ze toch voor het menselijk beseffen doorzichtig en hanteerbaar te maken. Deze verschijnselen werden dan verklaard uit het handelend ingrijpen van goden of half-goden. Onweer bij voorbeeld: de god Donar smijt zijn strijdhamer door de lucht.

In het evangelie menen de moderne uitleggers van de Schrift nu ook mythen aan te treffen. De mythe van de opstanding uit de doden, ter verklaring van het opmerkelijke feit, dat de beweging rondom Jezus van Nazareth met Zijn dood niet tot rust kwam, maar toen eigenlijk pas goed begon.

En de mythe van de hemelvaart, ter verklaring van het opvallende verschijnsel, dat de boodschap van het evangelie een wereldwijde verspreiding heeft gekregen, overal onder de hemel.

Vanzelfsprekend kan de moderne mens met dergelijke mythische verklaringen waarvan hij de natuurwetenschappelijke onmogelijkheid inziet, geen genoegen meer nemen. In plaats daarvan moeten de moderne geschiedeniswetenschap en vooral de psychologie en de sociologie opheldering verschaffen.

Nu verstaat u ook dat kribbig worden van veel mensen, als ze horen dat de woorden hemelvaart en ruimtevaart bij elkaar worden genoemd als op z'n minst twee vergelijkbare grootheden. Ze behoren immers volgens het moderne denken tot twee geheel verschillende werelden, werelden die nog veel verder uit elkaar liggen dan die van de *trekvaart* en die van de ruimtevaart. Deze laatste twee hebben tenminste nog gemeen, dat er hoe dan ook, gevaren wordt, of met de trekschuit of met het ruimteschip, maar was er bij de hemelvaart van een vaart, hoegenaamd ook, wel sprake? In de werkelijkheid dan, wel te verstaan? Dat is wat betwijfeld wordt. De ruimtevaart is echt en de hemelvaart is niet echt. Daarom behoren ze niet bij elkaar genoemd te worden.

Nu ben ik zelf, eerlijk gezegd, ook niet zo gelukkig met de combinatie. Ik word wel niet kribbig, maar ik krijg er toch wel kippevel van als iemand beweert, dat Jezus Christus de eerste ruimtevaarder is geweest. De reden van mijn aanstoot is evenwel een andere, eigenaardig genoeg bijna tegenovergesteld aan die van de mensen over wie ik het zoëven had. Voor mij is niet de ruimtevaart echt en de hemelvaart onecht. Maar ik geloof dat de hemelvaart meer echt is dan de ruimtevaart en dat het daarom oneerbiedig is ze naast elkaar te zetten.

De hemelvaart van onze Jezus Christus meer echt... Wat bedoel ik daarmee? Dat bij voorbeeld de maanreis maar een hink-sprongje is in vergelijking met de hemelvaart? Of dat de astronauten, hoe ver ze ook gaan, eigenlijk niet loskomen van de aarde en niet anders doen dan een stukje aardse levensmogelijkheid verplaatsen (denk alleen maar aan de lucht die ze inademen)? Dat zijn inderdaad overwegingen die direct in onze gedachten opkomen. Toch kunnen we daarmee de indruk wekken de hemelvaart zo ongeveer wel in de zak te hebben en daarom de prestaties van de moderne wetenschap als belachelijk geklungel af te doen.

Ik vrees dat deze houding meer met geborneerdheid en eigenwijsheid dan met geloof te maken heeft.

Wat dan? Wel, de zaak is deze, dat de natuurwetenschap *als zodanig* in een werkelijkheidsversmaling gevangen zit. Ons hele wetenschappelijke denken berust op abstractie, d.w.z. dat het wetenschappelijk denkproces er altijd mee begint de voorwerpen die men onderzoekt, los te pellen uit de totaal-samenhang der dingen. Men zet ze afzonderlijk, bekijkt ze op zichzelf. Ik weet wel, dat aan het einde van het denkproces geprobeerd wordt de onderzochte dingen weer terug te zetten en in te passen in de samenhang, waaruit ze genomen zijn (wat bij de voortschrijdende verbijzondering der wetenschappen steeds moeilijker lukt), maar het begint toch steeds met dat abstraheren. Onze wetenschap is een bezigheid in het afgetrokkene. Nu is dat — begrijpt u me goed — niet verkeerd. Het gevaar zit in het overspannen en overvragen van deze denkmethode. En dat is gebeurd.

De werkelijk ongeoorloofde denkabstractie is geweest, dat men de schepping van de Schepper heeft losgemaakt. Men is de wereld op zichzelf gaan bezien. Aanvankelijk was men er zich nog van bewust, dat dit eigenlijk niet kon, dat dit maar een doen-alsof was, maar men heeft zich zo aan deze denk-abstractie gewend, dat er nu voor het besef van velen niets anders meer over is dan deze natuurwetenschappelijk ingeperkte wereld.

Daarbinnen is geen wonder mogelijk, geen maagdelijke geboorte, geen opstanding, en geen hemelvaart. Het hele komen van de Here God tot Zijn wereld in Jezus Christus kan in dit denkraam niet meer geplaatst worden, ja, de Here God Zelf past daar niet in.

Wie met deze denkdwang meegaat, raakt vervreemd van de Schriften. Maar ook wie zich ertegen verzet, heeft met Gods Woord moeite genoeg. Het is nl. niet alleen zo, dat de wetenschap tot resultaten komt, die op gespannen voet staan met wat we in de Bijbel lezen en met wat we uit de Bijbel opmaken, maar het zit veel dieper. Wie de Bijbel leest, krijgt het gevoel dat over de hele levens- en wereldwerkelijkheid op een heel ander niveau gesproken wordt dan door de wetenschap of onder invloed van de wetenschap gebeurt. Wij behelpen ons dan met het zo langzamerhand gevleugeld geworden woord, dat de Bijbel geen handboek voor de wetenschap is. Maar het klinkt bijna als een verontschuldiging voor de Bijbel.

Is echter dit excuserend in bescherming nemen van de Schrift wel op zijn plaats? Komt het zojuist aangeduide niveaueverschil niet hier vandaan, dat de Schrift de werkelijkheid onder een „dimensie” meer benadert? Daarmee bedoel ik dat de werkelijkheid in de Schrift geen werkelijkheid „an sich”, op zichzelf, is, maar werkelijkheid „coram Deo”, voor het aangezicht Gods. De Bijbelse werkelijkheid lijdt niet onder een wetenschappelijke verschraling: de dingen blijven partner in het verbond dat God met Zijn schepping gesloten heeft en in dat verbond rust ook hun onderling verband. Dat de Bijbel geen wetenschappelijk handboek is, betekent dan ook niet, dat ze vóór-wetenschappelijk en dus achterhaald is, maar boven-wetenschappelijk en dat betekent nu: werkelijkheidsvol.

Ik weet wel dat tegenover de wetenschappelijk verschraalde werkelijkheidsbeleving een andere ontanding staat: die van de bijgelovige overdadigheid, waarvan bij voorbeeld de heksenwaag uit vroeger tijd een uiting was. Deze is evenmin Bijbels. En we doen het wetenschappelijk denken onrecht als we verzuimen te bedenken, dat het mede uit reactie daartegen de genoemde fatale denkabstractie gemaakt heeft.

Maar het is bij reageren niet gebleven, zoals reactie de eigenlijke drijfkracht ook niet was. Die was en is de menselijke hoogmoed, die meent al denkend de levens- en wereldwerkelijkheid de baas te kunnen worden.

Het is voor een mens gevaarlijk wetenschap te bedrijven. Hij is er van nature te onbescheiden voor.

nen, onder wie er waren die niet in de opstanding der doden geloofden: „sommigen uwer hebben geen besef van God”.

Inderdaad, wie besef heeft van God en voor wie de hele levens- en wereldwerkelijkheid met Hem in verband staat, die heeft geen moeite, niet met de opstanding en niet met de hemelvaart. Niet, dat hij het „hoe” ervan zou begrijpen. Maar in de verste verte niet. Maar het „dat” spreekt voor hem vanzelf. We horen Paulus ergens verbaasd vragen: „Waarom wordt het bij u ongelooflijk geacht als God doden opwekt?” Inderdaad, waarom wordt het ongelooflijk geacht dat Christus ten hemel gevaren is, of om het met de woorden van de Heidelbergse Catechismus te zeggen, dat Christus voor de ogen van Zijn jongeren van de aarde ten hemel opgenomen is?

Is dat nu niet te stoer: Een Christen heeft geen moeite, enz.?

Inderdaad, als wij erbij geweest waren toen Jezus opvoer, we zouden even perplex gestaan hebben als de discipelen. Maar er achteraf gelovig over nadenken, — nee, dan komt er eigenlijk een andere, een diepere verbazing over je. Verwondering over de onverdiende genade, die door dit heilsfeit heenstraalt. Omdat Jezus nu, ons ten goede, aan de rechterhand Gods is. De hemelvaart is Christus' troonsbestijging. Vanaf Zijn machtige plaats regeert Hij de wereld, leidt en beschermt Hij liefdevol de gemeente. En in het hemelse heiligdom doet Hij voor ons de voorbede op grond van Zijn eenmaal gebrachte offer op Golgotha. Over deze dingen verwondert zich een Christen, want wie zijn wij, dat Christus dit alles voor ons gedaan heeft en doet en dat de Vader Zijn almacht zo gebruikt heeft tot ons heil.

Het is dan ook niet waar, wat de Duitse dichter Goethe eens smaalde: „das Wunder ist des Glaubens liebstes Kind”: het wonder is het troetelkind van het geloof. Alsof het geloof zwelgt in het mirakel. Alsof de Bijbel smijt met wonderdadigheden. Alsof wij Gods almacht belijden als een willekeurig alles kunnen van God. Nee, het is zoals wij het zingen: wat Zijne liefde wil bewerken, ontzegt Hem Zijn vermogen niet. Het wonder van deze liefde, dat is „des Glaubens liebstes Kind”. Of moeten we het niet veel meer om draaien? Dit wonder is geen kind van het geloof, maar het geloof is kind van dit wonder.

En de ruimtevaart? We hebben haar vergeleken met de hemelvaart onder het aspect van het kunnen. Het goddelijk kunnen en het menselijk kunnen. Maar nu we ze toch eenmaal in één verband genoemd hebben, moeten we nog iets anders zeggen. Hoe verhoudt zich de ruimtevaart tot de liefde Gods, die in de hemelvaart van de Here Christus zo heerlijk schittert? De ruimtevaart is een geweldig duur project. En de Heiland heeft gezegd bij Zijn hemelvaart: „Gaat dan heen, maakt alle volken tot mijn discipelen en doopt hen in de naam des Vaders en des Zoons en des Heiligen Geestes en leert hen onderhouden alles wat Ik u geboden heb” — het bekende zedingsbevel. Zijn we daar al mee klaar? Als al dat geld van de ruimtevaart nu eens ten goede kwam aan de zending en de taken daaraan verbonden. In plaats van het te gebruiken voor een programma dat de mensheid vast niet bescheidener maakt. Ik zeg niet dat ruimtevaart niet mag. Het is trouwens de vraag of het als wetenschap wel zo serieus te nemen is. Het is tegelijk toch ook een stuk reclame en show. Maar wanneer dan zulke projecten in de miljarden gaan lopen, is het tijd ons af te vragen of we niets beters te doen hebben.

¹⁾ Tekst van mijn toespraak in de rubriek „Geloven vandaag” op maandag 8 maart 1971, voor de E.O.-microfoon.

We zijn een beetje afgedwaald, maar u zult merken, dat we de terugweg snel kunnen afleggen. De apostel Paulus zegt tot de Korintische Christe-

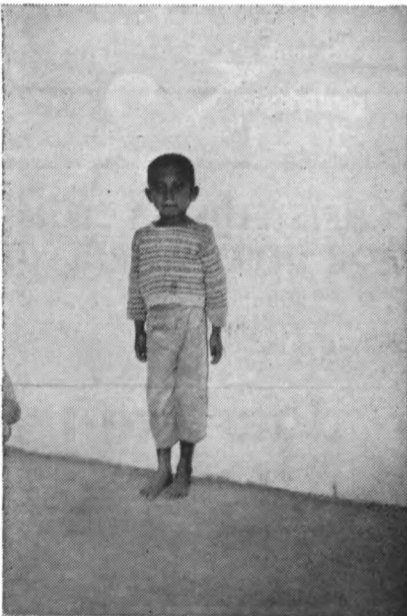
„We moeten u opnieuw om gebed vragen voor het deel van India waarin wij wonen, want wederom beleven wij een tijd van grote droogte. Het water is schaars en onze putten raken leeg. We zijn bezigt om ze dieper te maken, opdat we tenminste drinkwater hebben. We vragen de HERE om ons te helpen. We hebben het in jaren niet zo warm gehad en er is geen druppel regen gevallen. Hierdoor hebben we zelfs het bouwen moeten stopzetten.”

Dit schreef de heer Samuel van de Bethel Fellowship in de staat Madras ons in zijn laatste brief. Wilt u deze nood in uw gebeden gedenken?

Door uw hulp hebben we weer veel kunnen doen. Voor de maanden februari, maart en april zonden we de volgende bedragen naar India:

Ramabai Mukti Mission:	
voor „adopties”	f 13.550,—
reparaties aan electr. voorziening „	6.000,—
Bethel Fellowship:	
voor „adopties”, middagmaal en	
auto	„ 18.150,—
voor bouwen	„ 17.000,—
Children's Home:	
voor „adopties”	„ 6.640,—
Jitgarh Children's Home:	
voor „adopties”	„ 4.440,—
extra voorzieningen in het huis „	2.500,—

De Bethel Fellowship kwam tot ons met het verzoek alle daar ondergebrachte kinderen te verzorgen. Tot nu toe was het zo, dat er 23 kinderen door een amerikaanse organisatie waren „geadopteerd”. Dit was al zo voordat wij met onze hulp begonnen. Men schreef ons nu als volgt:

„De kinderen van de Stichting Redt Een Kind zijn voor het overgrote deel „geadopteerd” door mensen, die werkelijk belangstelling hebben voor de kinderen en die de brieven van de kinderen beantwoorden.

De kinderen weten veel af van hun „pleegouders”. Dit is niet zo bij de in Amerika „geadopteerde” kinderen. Een enkele keer komt er wel een brief, maar daarin wordt nooit over geloofszaken geschreven. Dit is bij de Nederlandse groep heel anders, hier is wel een geestelijke band door woord en gebed met de kinderen. Bovendien krijgen de „amerikaanse” kinderen nooit zulke mooie kaarten en pakjes als de kinderen van Redt Een Kind. De kinderen zelf voelen het verschil en ik heb al enige keren verdrietige gezichten gezien van kinderen die nooit iets krijgen. Daarom zouden we graag willen, dat u de „adoptie” van deze kinderen overneemt

en probeert voor deze 23 kinderen verzorgers in Nederland te vinden.”

Wij geven dit verzoek graag aan u door. Wij hebben de gegevens van deze kinderen inmiddels gekregen en wij doen een beroep op u om ook deze kinderen te helpen. De „adoptie” van een kind kost hier f 50,— per maand. Dat is veel, maar u kunt dit doen met een groep, kerk of vereniging. Het gaat hier om de allerarmste kinderen. Wij willen erg graag met onze dia's bij u komen en u misschien op die manier helpen een „adoptie” of andere hulp voor onze Stichting voor elkaar te krijgen. Aanvragen hiertoe kunt u richten aan ons secretariaat.

Over de kleding schreef men ons:
„Heel hartelijk dank voor de goede en praktische kleding. Onze oudere meisjes zijn al druk bezig deze passend te maken. Wij zijn erg blij hiermee. De kwaliteit van de stoffen is zoveel beter dan we hier kunnen krijgen.”

Indien u ons kleding wilt sturen, denkt u er dan aan, dat het adres is veranderd: Wilt u voortaan de kleding zenden aan:

H. Disselhof,
Hortensiastraat 79, Zwolle.

Blijft u ons alstublieft helpen, zodat men in India geen kinderen hoeft weg te sturen door gebrek aan ruimte en geld. „Vereer den HERE met uw rijkdom en met de eerstenelingen van al uw inkomsten, dan zullen uw schuren met overvloed gevuld worden en uw perskuipe van most overstromen. Spr. 3 : 9, 10.

Stichting Redt Een Kind

t.n.v. Stichting Redt Een Kind te Zwolle.

Postgiro: 1599333

Secretariaat: Burg. van Tienenweg 37,
Diemen. Tel. 020-359944.

KERKNIEUWS

Beroepen: te Eindhoven: ds E. R. Postma te Breukelen; te Zuidhorn-B: ds A. G. Versteeg te Stadskanaal; te Zaandam-Krommerie-B: ds J. v. d. Haar te Leiden; te Ermelob: ds S. S. Cnossen te Alkmaar; te Emmen-B: ds R. T. Urban te Ferwerd-Hallum. nie-B: ds J. v. d. Haar te Leiden.

Aangenomen: naar Veendam-Zuidbroek-B: ds H. Pool te Veenendaal; naar Eindhoven: ds E. R. Postma te Breukelen.

Bedankt: voor Kampen: ds Z. G. van Oene te Zwolle; voor Urk-Nagele-B: ds R. T. Urban te Ferwerd-Hallum; voor Haren-B: ds H. J. Nijenhuis te Groningen-Oost; voor Hoogkerk-B: ds D. Nieuwenhuis te Harlingen.

Zoetermeer — Mededeling van de kerkeraad.

Zoals bekend hebben de broeders B. R. Steenbergen (Chr. Geref.) en J. H. Bosman (Geref. vrijgem.) d.d. 27 nov. een schrijven gezonden aan de Raden van de Chr. Geref. Kerk te Rijswijk en van de Geref. Kerk (vrijgem.) te Zoetermeer, waar de Geref. Kerk (vrijgem.) te Zoetermeer twee kerken komen die beiden zeggen leer en leven te willen richten naar de Heilige Schrift, zoals die samenvattend wordt beleeden in, beiden belijden geschriften. Twee Kerken, die elkaar — gezien het naar menselijke berekening te verwachten aantal leden zo hard nodig hebben. Twee Kerken, terwijl op tal van plaatsen de verbouding Chr. Geref./vrijgem. Geref. op open

De arbeiders zijn niet zo algemeen ingenomen met deze tijd; van hen stemt slechts 60% op welvaart; de rest is niet zo tevreden.

De laagste post wordt geleverd door de gepensioneerden: slechts 53% van hen, ruim de helft, is nog van mening dat ze er welvarend bij staan.

Daar zijn natuurlijk wel enige kanttekeningen bij te maken. De gepensioneerden staan inderdaad achter bij de werkende rest van de bevolking. Over het algemeen genomen is hun inkomen (uitgesteld loon) een fors stuk beneden hun vroeger inkomen. Daar wordt aan gewerkt. De overheid beseft en ziet in onbillijkheid tegenover uitgediende leden en ziet in hen een stuk nationaal onbehagen. Onlangs kon u lezen dat van regeringswege gestreefd wordt naar een algemeen pensioen van 70%, binnen 4 jaar te halen.

Bij de arbeiders kan dat anders liggen. Hier zou de ontevredenheid het gevolg kunnen zijn van reële inkomens-achterstand — maar meer voor de hand ligt dat de bonden hun mensen het leven vergallen. De georganiseerde ontevredenheid en de op de spits gedreven drang tot onbepaalde loonsverhoging, ten koste van ondernemers en ondernemers, kunnen het uitspreken van een tevredenheidsbetuiging wel eens politiek ongewenst maken.

Bij de boeren, die buiten de boerenpartijen het minst politiek beïnvloed mogen heten, kan daarentegen het tevredenheidsbesef wel hoger liggen dan de realiteit. Hier woont wellicht nog het sterkst de gedachte: in voorspoed dankbaar.

Dat de topfiguren van het land, voor het merendeel de motoren van de welvaart, daar zelf bewust van profiteren, mag tenslotte als redelijk worden aanvaard.

Althans voor vandaag. Niemand kan voorspellen, hoe het hier over twintig jaar bijstaat. De neiging gaat in de richting dat „alle mensen gelijk” zijn en dus gelijke inkomens moeten hebben. In de landen waar men zo ver is, is de tevredenheid echter sterk gedaald en de welvaart tevens. Zeggen hun emigranten.

TE BERDE

Herhaaldelijk is beweerd, dat wij een welvaartstijd beleven, waarbij de gouden eeuw eeuwelang moet worden genoemd. In die gouden eeuw droeg immers 90% van de bevolking nog geen ondergoed; zodat de welvaart zetelde binnen de laatste 10% van onze mensen.

Die opmerking is herhaaldelijk kwalijk genomen: er zou nog zoveel armoede zijn en „het” zou nog zo ongelijk verdeeld zijn. Thans liggen er cijfers op tafel over de welvaart, die er niet om liegen.

Het Nederlands Centrum voor Marketing-analyses (zeg maar marktonderzoek) heeft volgens De Telegraaf van 22-4-71 een onderzoek ingesteld... niet naar de welvaart zelf, maar naar de mening, die de betrokkenen over hun welvaart hebben. (Want iemand kan nog zo rijk zijn — maar zo lang hij ontevreden blijft is hij niet gelukkig. En iemand kan nog zo weinig bezitten — maar als hij tevreden is zolang is hij een gelukkig mens. Net zo gaat het met de welvaart: het absolute inkomen speelt een geringe rol; maar het besef dat dit inkomen voldoende, of nauwelijks voldoende, of ruim voldoende is — dat bepaalt de betreffende welvaart.)

Welnu — de cijfers. In 1965 was 62% van onze huisvrouwen van mening dat in haar gezinnen welvaart heerste; vandaag is dat percentage geklommen tot 68%. Niet gering: twee derde van de nederlandse huisvrouwen is van oordeel dat onze gezinnen welvarend zijn. Als deze cijfers nader worden uitgewerkt per bevolkingsgroep, komen er nog interessante dingen aan het licht.

De hoogste welvaartserfaring vindt u in gezinnen van academici en hogere leidinggevende functionarissen. Daar hun zegen kennen zij welvaart, en wel in 92% van de gezinnen.

Daaronder komen de agrariërs; 67% van hen gevoelt deze tijd als een welvaartstijd. Let wel: niet in het algemeen genomen, maar voor hún gezin.

wordt. Twee Kerken, waar de Here er zo graag één ziet.

Tenslotte vragen zij aan beide kerkeraden om tot een gesprek te komen om een gescheiden optrekken te voorkomen.

Het is de gemeente bekend dat er als gevolg van dit verzoek reeds twee gesprekken hebben plaats gehad in zeer broederlijke sfeer. Er is met openhartigheid en vertrouwen met elkaar gesproken, en wij hebben daarin elkaar als broeders in de Here herkend. Verschillende vragen zijn gesteld en beantwoordt, en de mogelijkheden zijn onder ogen gezien. Zonder ook maar problemen te stellen of kwesties te behandelen, zijn we begonnen elkaar volledig te vertrouwen, en zo is er gezocht om de eenheid die er in Christus is, tot openbaring te doen komen. Ons derde gesprek dat plaats had op 27 april, nadat in beide gemeenten over deze zaak was gesproken en voor gebeden, mochten wij tot een voorlopige afronding besluiten, en konden wij tot een gezamenlijke formulering komen van de mededeling die wij ieder aan zijn gemeente zouden bekend maken.

Hier volgt dan de bekendmaking:

De kerkeraden van de Gereformeerde Kerk (Vrijgem.) buiten verband te Zoetermeer en de Christelijke Gereformeerde Kerk te 's-Gravenhage-Rijswijk waaronder ook de in Zoetermeer woonachtige leden ressorteren, zich van 's Herenwege geroepen voelend elkaar te zoeken en waar mogelijk samen te leven, besloten na gehouden samensprekingen te komen tot een voorlopige vorm van samenwerking waarbij de Chr. Geref. Kerk van 's-Gravenhage-Rijswijk in de komende tijd een aantal diensten zal beleggen in het Trefpunt, Dorpsstraat 135 te Zoetermeer.

De Raad van de Gereformeerde Kerk (Vrijgem.) zal dan geen eigen samenkomsten beleggen maar zijn leden opwekken deze diensten bij te wonen.

Tot nu toe belegde de Chr. Geref. Kerk van 's-Gravenhage-Rijswijk geen diensten te Zoetermeer. Een deel van de daar woonachtige leden bezoekt reeds eenmaal per zondag de door de Raad van de Geref. Kerk (vrijgem.) belegde diensten.

Wij kunnen hier nog aan toevoegen dat het in de bedoeling ligt om op 30 mei 's middags om 3 uur de eerste dienst onder de auspiciën van de Chr. Geref. Kerk te 's-Gravenhage-Rijswijk te beleggen waarin zal voorgaan Ds J. H. Carlier van Leiden. Vervolgens zal dan in de maanden september t.m. december elke maand een dienst worden gehouden door de Chr. Geref. Kerk.

Namens de kerkeraad,

J. Clement, scriba.

Maastricht — Mededeling voor a.s. vakantiegangers in Zuid-Limburg. De diensten van de Geref. Kerk (vrijgemaakt) te Maastricht worden als vanouds gehouden om half tien en vijf uur in het kerkgebouw van de Waalse Kerk aan de Pieterstraat (ten zuid-oosten van het Vrijthof). Voor autobezitters is een eenvoudige manier om de kerk te bereiken aldus: richting België (niet Luik) volgen, over de Kennedybrug rijden, niet de rechtdoorgaande afrit volgen maar dadelijk na het passeren van de Maas bij richtingbord Centrum via een „krul” afdalen naar de begane grond, vierbaansweg oversteken, daarna afslaan naar rechts (langs huizenrij), auto parkeren, de weg lopend vervolgen: door stads-poort, tot de Pieterstraat, dan rechtsaf (kerk na 50 meter).

Heerenveen — Op 12 mei jl. herdacht ds J. D. Houtman te Heerenveen zijn 25-jarig ambtsjubileum.

Dit feit werd door de gemeente met het predikantsgezin en wederzijdse familieleden gevierd in een daartoe speciaal belegde feestelijke gemeente-avond, die onder leiding stond van de wnd. praeses van de kerkeraad br M. Busstra.

Diverse genodigden, oud-leden van de gemeente alsmede vrienden van de jubilaris werden naast eigen gemeente welkom gezeten.

De feestrede werd uitgesproken door br C. Huizinga op zijn eigen frisse, boeiende manier.

Door enkele genodigden werden hartelijke gelukwensen overgebracht, veelal vergezeld van een stoffelijke blijk van waardering.

Het cadeau van de gemeente werd overhandigd in de vorm van een envelop met inhoud. Mevr. Houtman werden bloemen aangeboden.

Het programma was voorts zeer gevarieerd. De jubilaris sprak een slotwoord met dank aan de sprekers.

Ds. Houtman diende achtereenvolgens de kerken van Overschild, Vollenhove-Cadoelen en sinds 4 april 1965 die te Heerenveen.

Ook buiten eigen kring geniet ds Houtman een goede bekendheid.

ADRESSEN

Barendrecht: scriba: C. van der Linden, Pruismentuin 12, tel. 01806-2641. **Oostzaan:** diaconie: Geref. Kerk (vrijgem.): E. Thijs, Kerkbuurt 106, Oostzaan

Verantwoording giften kerkwerk Waldenzen

Italië

De vorige verantwoording werd verzonden op 11-3-'71. Sindsdien werd het volgende ontvangen: FC te Z. 10,—; J.L. te K. 5,—; J.C.S. te R. 5,—; C.v.A. te V. 20,—; J.J.H. te A. 2,50; totaal 42,50; totaal incl. vorige verantwoordingen 15.393,13.

Er werd weer een cheque van Lires 200.000 naar Italië verzonden.

Giften kunnen nog steeds worden overgemaakt op postrekening nr. 50440 t.n.v. Gevolmachtigde Erven P. Groen, Berkel Z.-H.

Zondagmorgen is in de leeftijd van 64 jaar overleden onze man, vader en grootvader

CORNELIS STRIJBOS

De HERE is rechtvaardig in al zijn wegen, goedertieren in al Zijn werken.

De HERE is nabij allen die Hem aanroepen, allen die Hem aanroepen in waarheid.

Ps. 145 : 17, 18

R. Z. G. STRIJBOS-KOPPE
kinderen en kleinkinderen

Rotterdam, 16 mei 1971
van Cittersstraat 20 a

Geen bezoek.

slim bedaakt aalmoal, dij de zunneg
25 joarige traauwdag van ons nog
blieder moakt hemmen deur n blik
van mitleven!

I. knot, j. knot-haveman,
meerweg 103, haren (gn).

CHR. NAT. MAVO - WEZEP

Wegens uitbreiding gevraagd
liefst met ingang van de nieuwe
cursus

EEN LERAAR

in het bezit van de hoofdkte
of 77a

De school telt 12 klassen.

Medewerking van het gemeentebe-
stuur voor het verkrijgen van een
passende woning.

Vanaf 1 sept. eventueel tijdelijk be-
schikbaar een gestoffeerd en ge-
meubileerd boerderijtje op het
landgoed Molcate.

Sollicitaties aan en inlichtingen bij: H. van Groen,
van Limburg Stirumlaan 17, Wezep. Tel. thuis
05207-1557; school 05207-1979.

Stichting „BETH ESDA” Groningen

In ons

VERPLEEGHUIS „HUIZE DER A”
te Groningen

komt per 1 juli 1971 de functie

van **ADJUNCT-DIRECTRICE** vrij.

Voor de vervulling van deze functie zoeken wij
een

GEDIPLOMEERD VERPLEEGSTER A of B

om, samen met de directrice, leiding aan dit huis
te geven.

„Huize der A” is een verpleeghuis van beschei-
den omvang, nl. 28 bedden.

U kunt er meer over gewaar worden, als U de
directrice, mej. Zr. A. Veenstra belt. Zij is graag
genegen, U nader te informeren.

Het telefoonnummer is 050-126833.

Voor ons bejaardentehuis

„BETH ESDA”,

ook te Groningen, zoeken wij ter vervanging van
onze directrice, Mej. Zr. A. Mul, die om gezond-
heidsredenen haar werk onder ons
moet beëindigen,

een DIRECTRICE

om, samen met de adjunct-directrice dit huis
te beheren.

Ook dit bejaardentehuis is van bescheiden
omvang, nl. 30 bewoners.

Het kunnen scheppen van een prettige leef-
sfeer is, naast enige bekendheid met de bejaardenzorg,
van het grootste belang, opdat onze bejaarde
broeders en zusters een goede verzorging
mogen hebben.

Tenslotte is er, zowel in het verpleeghuis als bij
onze bejaarden, plaats voor

ASSISTENTES

daar door huwelijk en andere oorzaken hierin
uiteraard regelmatig enig verloop is.

Sollicitaties naar bovengenoemde functies worden
graag tegemoet gezien door de sekretaris van
ons bestuur, de heer E. Oltmans, Taco Mesdag-
straat 43a, te Groningen.

Het bestuur

CHRISTELIJK LYCEUM VOOR DELFT EN RIJSWIJK

Scholengemeenschap voor vwo-havo-mavo

vraagt met ingang van 1 augustus 1971 voor de
volgende vakken

docenten

die het christelijk onderwijs uit overtuiging willen
dienen.

Frans	volledige betrekking, 1e gr.
Duits	volledige betrekking, 1e gr.
Geschiedenis	26 à 29 uur
Aardrijkskunde	volledige betrekking, 1e gr. en 26 à 29 uur
Scheikunde	volledige betrekking, 1e gr. en kleinier aantal uren
Biologie	volledige betrekking, 1e gr. en 26 à 29 uur

Sollicitaties naar een deel van de beschikbare
uren komen eveneens in aanmerking. Aanstelling
van docenten met 2e graads bevoegdheid is
mogelijk.

Brieven met vermelding van godsdienst, oplei-
ding, ervaring, referenties en zo mogelijk tele-
foonnummer te zenden aan de rector N. J. Zim-
merman, Delftweg 81, Delft. Tel. 01730-42040.

GEREF. KORR. KLUB v. alle leeft. (ook kennism.)
Postbus 58, Den Helder.